

GŁÓWNY INSPEKTOR PRACY

Wiesław Łyszczek

Warszawa, 2020-06-10

UNP:GIP-20-35161

GIP-GPP.082.13.2020.3

**Pani
Dorota Gardias
Przewodnicząca
Forum Związków Zawodowych
ul. Smulikowskiego 6/8
00-389 Warszawa**

Szanowna Pani Przewodnicząca,

Odpowiadając na Pani pismo znak: L.dz. FZZ IX 709/12/03/20 w sprawie wyrażenia stanowiska przez Państwową Inspekcję Pracy w kwestiach dotyczących m.in. udzielania dnia wolnego lub wynagrodzenia nauczycielom świadczącym pracę w tygodniu, w którym przypada święto oraz ustalania liczby dni urlopu wypoczynkowego w tygodniu, w którym przypada święto, uprzejmie wyjaśniam:

Ad. 1

Wyrokiem z dnia 2 października 2012 r., sygn. K 27/11, Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodny z Konstytucją art. 130 § 2¹ Kodeksu pracy, który stanowił, że jeżeli zgodnie z przyjętym rozkładem czasu pracy święto przypada w dniu wolnym od pracy, wynikającym z rozkładu czasu pracy w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy, to nie obniża ono wymiaru czasu pracy. Na skutek powyższego wyroku, wskazany przepis stracił moc i obecnie obowiązuje art. 130 § 2 Kodeksu pracy, zgodnie z którym każde święto występujące w okresie rozliczeniowym i przypadające w innym dniu niż niedziela obniża wymiar czasu pracy o 8 godzin.

Powyższy przepis nie ma jednak zastosowania do nauczycieli, których czas pracy odrębnie reguluje ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2019 r. poz. 2215, ze zm.). Zgodnie z art. 42c ust. 3 i 4 Karty Nauczyciela, za zajęcia

dydaktyczne, wychowawcze lub opiekuńcze, wykonywane w dniu wolnym od pracy, nauczyciel otrzymuje inny dzień wolny od pracy, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach zamiast dnia wolnego nauczyciel otrzymuje odrębne wynagrodzenie.

Natomiast za pracę w święto, przypadające poza dwoma dniami w tygodniu wolnymi od pracy, nauczyciel otrzymuje inny dzień wolny od pracy. Z powołanego przepisu wynika, że nauczyciel zatrudniony zarówno w szkole (placówce) feryjnej, jak i -nieferyjnej, otrzymuje inny dzień wolny (lub ewentualnie wynagrodzenie), tylko jeżeli pracował w dniu wolnym lub w święto, natomiast nie korzysta z obniżenia tygodniowego wymiaru godzin, jeśli święto przypada w dzień wolny dla nauczyciela, np. w sobotę. Oznacza to, że nauczyciel nie odbierze dnia wolnego za święto, które przypada w jeden z dwóch dni wolnych w tygodniu.

Ad. 2

Kwestie dotyczące czasu pracy nauczycieli, w tym nauczycieli zatrudnionych w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich uregulowane zostały szczegółowo w ustawie - Karta Nauczyciela. Dodatkowo Minister Sprawiedliwości, jako organ prowadzący, wydał zarządzenie z dnia 28 maja 2018 r. w sprawie zasad rozliczania tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć, zasad udzielania i rozmiaru obniżek, przyznawania zwolnień od obowiązku realizacji zajęć oraz tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli zatrudnionych w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich (Dz. Urz. MS z 2018 r. poz. 181).

Zgodnie z art. 42 ust. 1 ustawy - Karta Nauczyciela czas pracy nauczyciela zatrudnionego w pełnym wymiarze zajęć nie może przekraczać 40 godzin na tydzień. Natomiast tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć nauczyciela w zakładzie, który ustala się na rok szkolny regulują przepisy ww. zarządzenia.

Ustalony dla nauczyciela w zakładzie plan zajęć w ramach tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć może być różny w poszczególnych okresach roku szkolnego ze względu na zmiany w organizacji pracy zakładu, spowodowane przerwami w zajęciach lub dostosowaniem liczby grup wychowawczych, oddziałów szkolnych i grup warsztatowych do stanu nieletnich, faktycznie przebywających w zakładzie (§ 4 ww. zarządzenia).

Wymiar godzin zajęć dla nauczyciela w zakładzie – zgodnie z § 6 ww. zarządzenia – określa się w arkuszu organizacji zakładu w danym roku szkolnym.

Ponadto, zgodnie z art. 42c ust. 2 ustawy - Karta Nauczyciela w szkołach (zakładach), w których praca odbywa się we wszystkie dni tygodnia, nauczyciel korzysta co najmniej raz na dwa tygodnie z dwu kolejnych dni wolnych od pracy, z których jeden

musi przypadać w niedzielę. Odmienne natomiast niż Kodeks pracy Karta Nauczyciela nie określa dobowej normy czasu pracy nauczycieli, jak również dobowego odpoczynku.

Przepisy regulujące czas pracy nauczycieli są ściśle powiązane z zakresem obowiązków przez nich realizowanych, wynikających z zadań różnych typów i rodzajów szkół oraz placówek oświatowych. W myśl art. 42 ust. 1 i 2 ustawy - Karta Nauczyciela w ramach ustalonego wynagrodzenia oraz czasu pracy nauczyciel obowiązany jest realizować m.in. zajęcia dydaktyczne, wychowawcze prowadzone bezpośrednio z uczniami (tzw. pensum) oraz inne czynności i zajęcia wynikające z zadań statutowych szkoły, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć edukacyjnych, opiekuńczych i wychowawczych uwzględniających potrzeby i zainteresowania uczniów. Nauczyciel jest również zobowiązany do realizowania - w tak ustalonym czasie pracy - zajęć i czynności związanych z przygotowaniem się do zajęć, samokształceniem i doskonaleniem zawodowym.

Zauważyć należy ponadto, iż przepisy ustawy - Karta Nauczyciela stanowią, iż łączny czas pracy nauczyciela nie może przekroczyć 40 godzin tygodniowo, przy czym nie przewiduje się możliwości wykonywania pracy w godzinach nadliczbowych. Realizowane przez nauczycieli godziny nadwymiarowe, bądź godziny doraźnych zastępstw w odróżnieniu od godzin nadliczbowych, to godziny ponad obowiązujący nauczyciela tygodniowy wymiar zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, a nie ponad obowiązujące nauczyciela normy czasu pracy.

Ponadto, jak wynika z art. 42c ust. 3 ustawy - Karta Nauczyciela za zajęcia dydaktyczne, wychowawcze lub opiekuńcze, wykonywane w dniu wolnym od pracy, nauczyciel otrzymuje inny dzień wolny od pracy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach zamiast dnia wolnego nauczyciel otrzymuje odrębne wynagrodzenie, w wysokości ustalonej w sposób określony w przepisach rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 416).

Zgodnie z § 10 ww. rozporządzenia nauczycielom, którzy w dniu wolnym od pracy realizują zajęcia dydaktyczne, wychowawcze lub opiekuńcze, a nie otrzymują za ten dzień innego dnia wolnego, przysługuje odrębne wynagrodzenie za każdą godzinę pracy obliczane jak za godzinę nadwymiarową.

Z kolei za pracę w święto, przypadające poza dwoma dniami w tygodniu wolnymi od pracy, nauczyciel otrzymuje inny dzień wolny od pracy. W szczególnie uzasadnionych

przypadkach zamiast dnia wolnego nauczyciel otrzymuje wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 3, ze 100% dodatkiem (art. 42c ust. 4 ustawy – Karta Nauczyciela).

Równocześnie informuję, że przepisy § 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie dodatków, wynagrodzenia za godziny nadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw oraz innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy dla nauczycieli zatrudnionych w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich oraz szkołach przy zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2264) stanowią, że wynagrodzenie za jedną godzinę nadwymiarową i godzinę doraźnego zastępstwa oblicza się, dzieląc przyznaną nauczycielowi stawkę wynagrodzenia zasadniczego (łącznie z dodatkiem za warunki pracy, jeżeli praca w godzinach nadwymiarowych oraz doraźnego zastępstwa odbywa się w warunkach trudnych lub uciążliwych) przez miesięczną liczbę godzin tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć, ustalonego dla rodzaju zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych realizowanych w ramach godzin nadwymiarowych lub doraźnego zastępstwa nauczyciela.

Natomiast dla nauczyciela realizującego tygodniowy obowiązkowy wymiar zajęć na podstawie art. 42 ust. 4a Karty Nauczyciela wynagrodzenie za godzinę doraźnego zastępstwa oblicza się, dzieląc przyznaną nauczycielowi stawkę wynagrodzenia zasadniczego (łącznie z dodatkiem za warunki pracy, jeżeli praca w godzinach doraźnego zastępstwa odbywa się w warunkach trudnych lub uciążliwych) przez miesięczną liczbę godzin realizowanego wymiaru zajęć.

Miesięczną liczbę godzin obowiązkowego lub realizowanego wymiaru zajęć nauczyciela, ustala się, mnożąc tygodniowy obowiązkowy lub realizowany wymiar zajęć przez 4,16 z zaokrągleniem do pełnych godzin w ten sposób, że czas zajęć do 0,5 godziny pomija się, a co najmniej 0,5 godziny liczy się za pełną godzinę.

Dla ustalenia wynagrodzenia za godziny nadwymiarowe w tygodniach, w których przypadają dni usprawiedliwionej nieobecności w pracy nauczyciela lub dni ustawowo wolne od pracy, oraz w tygodniach, w których zajęcia rozpoczynają się lub kończą w środku tygodnia - za podstawę ustalenia liczby godzin nadwymiarowych przyjmuje się tygodniowy obowiązkowy wymiar zajęć określony w art. 42 ust. 3 Karty Nauczyciela lub ustalony na podstawie art. 42 ust. 7 Karty Nauczyciela, pomniejszony o 1/5 tego wymiaru (lub 1/4, gdy dla nauczyciela ustalono czterodniowy tydzień pracy) za każdy dzień usprawiedliwionej nieobecności w pracy lub dzień ustawowo wolny od pracy. Liczba godzin nadwymiarowych, za które przysługuje wynagrodzenie w takim tygodniu, nie może być jednak większa niż liczba godzin przydzielonych w planie organizacyjnym (§ 8 ust. 5 ww. rozporządzenia).

Odnosnie do urlopów wypoczynkowych nauczycieli (wychowawców) informuję, że zgodnie z art. 64 ust. 3 ustawy - Karta Nauczyciela nauczycielowi zatrudnionemu w szkołach nieferyjnych przysługuje prawo do urlopu wypoczynkowego w wymiarze 35 dni roboczych w czasie ustalonym w planie urlopów. Natomiast w zakresie nieuregulowanym przepisami ww. ustawy zastosowanie mają przepisy Kodeksu pracy (art. 91c ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela).

Toteż do urlopów wypoczynkowych nauczycieli (wychowawców) zatrudnionych w zakładach poprawczych lub schroniskach dla nieletnich stosuje się regulacje Kodeksu pracy, m.in. dotyczące planowania urlopów, udzielania urlopu wypoczynkowego wyłącznie w te dni, które są dla pracownika dniami pracy zgodnie z obowiązującym go rozkładem czasu pracy, w wymiarze godzinowym, odpowiadającym dobowemu wymiarowi czasu pracy pracownika w danym dniu.

Zatem, jeśli nauczyciel chciałby skorzystać z urlopu wypoczynkowego w tygodniu, w którym przypada święto poza dwoma dniami wolnymi od pracy dla nauczyciela, urlop powinien być udzielony tylko na te dni, które są dniami „roboczymi” nauczyciela.

Należy zaznaczyć, że do wymiaru urlopu zalicza się wszystkie zajęcia i czynności wynikające z 40-godzinnego tygodniowego czasu pracy. Przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie określają dobowego wymiaru czasu pracy nauczyciela. Jednak biorąc pod uwagę fakt, że łączny czas pracy nauczyciela wynosi do 40 godzin tygodniowo, w ramach pięciodniowego tygodnia pracy, można przyjąć – dla celów ustalania uprawnień do urlopu wypoczynkowego – że średnio na dobę nauczyciel pracuje 8 godzin. Oznacza to, że nauczyciel zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w szkołach i placówkach nieferyjnych jest uprawniony do urlopu wypoczynkowego w wymiarze 280 godzin (35 dni x 8 godzin). Jeśli nauczycielowi zostaną udzielone np. 3 dni urlopu, to od 280 godzin przysługującego urlopu nauczyciela, należy odjąć 24 godziny (3 dni x 8 godzin). Udzielając urlopu wypoczynkowego z puli godzinowej urlopu danego nauczyciela, odliczamy wymiar czasu pracy jaki miał do przepracowania w danym dniu, bez względu na liczbę godzin dydaktycznych (pensum).

Z poważaniem,

Główny Inspektor Pracy

Wiesław Łyszczek

/-podpisano elektronicznie/